

**Latvijas Republikas Ministru prezidentes Laimdotas Straujumas uzruna
COSAC plenārsēdē
2015. gada 1. jūnijā, Rīgā**

Priekšsēdētājas kundze!

Eiropas lietu komiteju priekšsēdētāji!

Godātie deputāti!

Man ir liels prieks Jūs šodien sveikt Rīgā, lai pārrunātu aktuālos Eiropas Savienības jautājumus – Latvijas prezidentūras Padomē sasniegto un vēl paveicamo.

Pēc pieciem ļoti intensīviem Latvijas prezidentūras darba mēnešiem varu teikt, ka šis ir bijis dinamisks un darbīgs posms.

Eiropas Savienība saskaras ar aizvien mainīgu un nenoteikto pasauli, ar jaunām iespējām un izaicinājumiem. Mēs esam apņēmīgi un neatlaidīgi strādājuši pie iepriekš definēto prioritāro uzdevumu ieviešanas un ikdienas darbu veikšanas, kā arī ātri reaģējuši uz jaunajiem izaicinājumiem un krīzēm.

Līdzās mūsu kopējiem centieniem atjaunot ekonomisko izaugsmi un labklājību Eiropā, šajā laikā priekšplānā izvirzījās arī drošības jautājumi un ārpolitikas izaicinājumi.

Izaicinājumi, kas no jauna atgādināja, ka mums ik dienu ir jāaizstāv un jāpilnveido brīvības un labklājības, drošības un stabilitātes telpa Eiropā un citur pasaulē.

Taču ar mērķtiecīgu rīcību un ticību Eiropas vērtībām mēs ikreiz esam spējuši vienoties par kopēju nostāju.

Un es esmu pārliecināta, ka Latvijas prezidentūra Padomē ir palīdzējusi Eiropas Savienībai noturēt šo stingro kursu un virzīties uz priekšu.

Godātie deputāti!

Latvijas prezidentūra sākās ar jauna institucionālā cikla sākumu Eiropas Savienībā. Tas nesa jaunas idejas, jaunu enerģiju un jaunas darba metodes sadarbībā starp Eiropas Savienības institūcijām.

Man ir stingra pārliecība, ka tikai strādājot kopā – ES institūcijām un dalībvalstīm – mēs varam sasniegt rezultātus, gūt panākumus un veicināt pilsoņu uzticību ES.

Tādēļ Eiropas Savienības dalībvalstu parlamentu Eiropas lietu komiteju konferencei ir ļoti svarīga loma sinerģiju nodrošināšanā starp nacionālajiem parlamentiem un Eiropas Parlamentu, starp nacionālajiem un Eiropas Savienības procesiem.

Mūsu kopīgais uzdevums ir palielināt demokrātijas dinamiku, iedzīvotāju atbalstu un uzticēšanos Eiropas Savienībai.

Tādēļ Latvijas prezidentūras laikā mēs esam organizējuši dažādas starpparlamentārās tikšanās, lai diskutētu par tādām tēmām kā digitālā ekonomika, iekļaujoša izaugsme un Austrumu partnerība.

Šīm tēmām ir svarīgs parlamentāriešu devums. Tas skaidri norāda uz mūsu

apņemšanos strādāt roku rokā ar parlamentāriešiem.

Godātie deputāti!

Kopā ar Eiropas Komisiju un Eiropas Parlamentu mēs esam smagi un apņēmīgi strādājuši pie ES likumdošanas aktiem.

Mēs esam uzsākuši dialogus par divdesmit pieciem tiesību aktiem, no kuriem procedūra ir noslēgusies par desmit. Līdz jūnija beigām mēs ceram uzsākt dialogus vēl par astoņpadsmit tiesību aktiem, kā arī noslēgt vēl sešpadsmit.

Kā zināms, Latvija savas prezidentūras laikam izvirzīja trīs prioritātes – konkurētspējīga Eiropa, digitāla Eiropa un iesaistīta Eiropa.

Taču dzīve ienesa savas korekcijas. Teroristu uzbrukumi Eiropā un migrantu vilņi Vidusjūrā prasīja nekavējošu ES rīcību.

Latvijas prezidentūra ir mērķtiecīgi virzījusi uz priekšu Padomes darbu.

Ļaujiet man minēt svarīgākos sasniegumus līdz šim.

Pirmkārt, Eiropas stratēģisko investīciju fonds.

Latvijas prezidentūras pragmatiskā pieeja darbam ļāvusi īsā laikā panākt vienošanos Padomē par vienu no galvenajām iniciatīvām ES konkurētspējas veicināšanai - Eiropas stratēģisko investīciju fondu. 28. maija rītā noslēdzās astotais dialogs, kura ietvaros Latvijas prezidentūra panāca politisku vienošanos ar Eiropas Parlamentu. Mums ir izdevies iekļauties decembra Eiropadomes noteiktajos ambiciozajos termiņos, un Fonds varēs uzsākt darbību jau septembrī.

Tādējādi tiks veicināta investīciju, vismaz 315 miljardu apmērā, piesaiste ES ekonomikai infrastruktūras attīstībai, pētniecībai, inovācijām un attīstībai, investīcijām izglītībā un apmācībā, veselības aprūpei, informācijas un komunikāciju tehnoloģijām, enerģētikas nozares attīstībai, kā arī mazo un vidējo uzņēmumu atbalstam. Fonds ļaus īstenot virkni projektu, veicinot līdzekļu ieplūšanu reālajā Eiropas Savienības tautsaimniecībā ilgtermiņā.

Otrkārt, Enerģētikas Savienība.

Esam gandarīti, ka Rīgā 6.februārī Augsta līmeņa konferencē tika aizsākts Enerģētikas Savienības izveides process. Enerģētikas Savienība ir atbilde uz pašreizējo ģeopolitisko situāciju Eiropā, un veicinās Eiropas Savienības enerģētiskās neatkarības stiprināšanu. Enerģētikas Savienības izveide ir viena no Latvijas prezidentūras nozīmīgākajām prioritātēm.

Esam vadījuši diskusijas Padomē par Enerģētikas Savienības priekšlikumu gan ministru, gan ekspertu līmenī, kas kalpos kā dalībvalstu ieguldījumus turpmākajā Enerģētikas Savienības izveidē un plānotajos Eiropas Komisijas priekšlikumos. Īpaši esam pievērsušies trim jautājumiem: (1) reģionālajai sadarbībai kā Enerģētikas Savienības pārvaldības mehānisma pamatam, (2) patērētājiem pieejamām enerģijas cenām un (3) enerģētikas projektu finansējuma pieejamībai.

Jāatzīmē prezidentūras paveiktais arī Eiropas Savienības kopējās enerģētikas un klimata politikas mērķu sasniegšanā. Gatavojoties Parīzes Klimata konferencei,

prezidentūra ir aktīvi strādājusi, lai sagatavotu Eiropas Savienības viedokli. Dalībvalstis ir vienojušās par Eiropas Savienības ieguldījumu klimata pārmaiņu samazināšanai pēc 2020. gada, paredzot līdz 2030. gadam, Eiropas Savienība savas emisijas samazinās vismaz par 40%, salīdzinot ar 1990.gadu. Tādējādi esam apliecinājuši gatavību turpināt īstenot pasākumus, lai samazinātu klimata pārmaiņas, un vēlmi panākt ambiciozu vienošanos Klimata konferencē Parīzē.

Treškārt, digitālais vienotais tirgus.

Latvijas prezidentūra turpināja iepriekšējo prezidentūru aizsākto darbu pie vairākiem Digitālā vienotā tirgus izveidei būtiskiem tiesību aktu priekšlikumiem. Intensīvi ir strādāts pie Telesakaru vienotā tirgus, Datu aizsardzības un Tīklu un informācijas drošības priekšlikumiem.

Jāatzīmē, ka Latvijas prezidentūras jaunā pieeja viesabonēšanai deva jaunu impulsu darbam pie Telesakaru vienotā tirgus priekšlikuma. Ceram, ka rītdien [2. jūnijā] notiekošajā 3.neformālajā dialogā tiks rasts līdzsvarots risinājums, kas pavērs ceļu viesabonēšanas cenu samazināšanai Eiropas Savienībā.

Datu aizsardzības pakotne ir viena no Latvijas Prezidentūras prioritātēm.

Latvijas prezidentūra marta padomes laikā panāca vienošanos par vairākām Datu aizsardzības regulas nodaļām. Apstiprinātie vispārējie datu apstrādes principi garantēs tiesisku, taisnīgu un caurspīdīgu datu apstrādi. Savukārt apstiprinātais vienas pieturas princips nodrošinās katra indivīda iespēju griezties datu aizsardzības institūcijā savā mītnes valstī, neatkarīgi no tā, kur pārkāpums ir noticis.

Latvijas Prezidentūra redz atbalstu nodomam sasniegt vispārējo pieeju par visu regulas tekstu 15.-16. jūnija Padomē un ceram pēc iespējas ātrāk uzsākt sarunas ar Eiropas Parlamentu vēl Latvijas Prezidentūras laikā.

Sagaidām, ka jūnija beigās plānotajās sarunās ar Eiropas Parlamentu spēsīm rast kompromisu par Tīklu un informācijas drošības direktīvas priekšlikumu, lai nodrošinātu drošu un uzticamu digitālo vidi Eiropas Savienībā.

Līdz ar Digitālā vienotā tirgus stratēģijas publicēšanu Latvijas prezidentūra turpina diskusijas nozaru padomēs par stratēģijas aspektiem, lai sagatavotu 25.-26.jūnija Eiropadomi. Diskusijas saredzam kā iespēju identificēt tos elementus, kur nepieciešamas Eiropadomes vadlīnijas turpmākam darbam.

Savukārt 17.-18. jūnijā Rīgā notiekošo Digitālo Asambleju „Viena Eiropa, viens Digitālais vienotais tirgus” saredzam kā iespēju iekļaujošai, uz nākotni vērstai diskusijai par Digitālā vienotā tirgus attīstību un tādiem nozīmīgiem jautājumiem kā uzticēšanās, piekļuves un savienojamības nodrošināšana, digitālās ekonomikas veidošana uzņēmumiem un patērētājiem, e-sabiedrības sekmēšana un digitālās prasmes. Lai arī Digitālā Asambleja nesniegs formālu ieguldījumu Eiropadomes sagatavošanā, sagaidām, ka tajā atbalsosies ministru diskusijas un tā sūtīs signālu par Digitālā vienotā tirgus stratēģijas nozīmi.

Ceturtkārt, ir jāatzīmē cīņa pret terorismu.

Viens no būtiskākajiem izaicinājumiem Latvijas prezidentūras laikā bija un ir terorisma draudi. Pēc teroristu uzbrukumiem Parīzē, Latvijas prezidentūra nekavējoties reaģēja, lai sniegtu vienotu Eiropas atbildi.

Februāra Eiropadomē valstu un valdību vadītāji apstiprināja prioritāru pasākumu kopumu, lai pastiprinātu cīņu pret terorisma draudiem. Martā ES iekšlietu ministri identificēja pasākumus, kurus var īstenot līdz 2015.gada vidum: tie saistīti ar sistemātisku ceļošanas dokumentu un personu pārbaudi pie ES ārējām robežām, terorisma un radikalizācijas veicinoša satura novēršanu tiešsaistē un cīņu pret šaujamo nelikumīgu tirdzniecību.

Jau šobrīd esam aktīvi strādājuši pie pastiprinātas sistemātiskas ceļošanas dokumentu pārbaudes uz ES ārējām robežām, papildus sagaidām Komisijas izstrādātos riska indikatorus, kas kalpos par pamatu personu papildu pārbaūžu veikšanai. Notiek aktīvs darbs pie Eiropola speciālās vienības izveidošanas terorisma un radikalizācijas mazināšanai tiešsaistē, lai tā varētu uzsākt savu darbu 1. jūlijā.

Latvijas prezidentūra augsti novērtē apņemšanos panākt vienošanos par vienu no centrālajiem instrumentiem cīņā pret terorismu – ES Pasažieru datu reģistru. Tas ļaus izmantot iespējas, ko sniedz avio pasažieru datu apstrāde cīņā pret terorismu un smagiem noziegumiem, jo īpaši, lai atklātu ārvalstu teroristu kaujiniekus, kuru vidū ir arī ES pilsoņi.

Norisinās aktīvs darbs pie ES Iekšējās drošības stratēģijas 2015-2020 atjaunošanas. Jaunās stratēģijas apstiprināšana plānota 15. jūnijā ES Tieslietu un iekšlietu padomē. Vienošanās par drošības stratēģiju ļaus cīnīties pret trīs nozīmīgākajiem drošības draudiem – terorisms un radikalizācija, organizētā noziedzība un kibernetiskie noziegumi.

Jūnija Eiropadomē ziņosim par sasniegto progresu pasākumu īstenošanā.

Piektkārt, migrācija.

Vēl viens būtisks izaicinājums, ar ko saskaramies, ir situācija migrācijas jomā Vidusjūras reģionā. 19. aprīlī notika traģiski šokējošie notikumi, kad pie Lībijas krastiem apgāzās kuģis aptuveni ar 700 imigrantiem, no kuriem izglābties izdevās vien nedaudziem. Lai sniegtu atbildi šiem notikumiem nekavējoties, Latvijas prezidentūra iekļāva migrācijas jautājumus tuvākajās padomēs, kā arī 23. aprīlī tika sasaukta ārkārtas Eiropadomes sanāksme par migrāciju.

23. aprīļa ārkārtas Eiropadomē tika pieņemti lēmumi par steidzamiem pasākumiem Vidusjūras krīzes risināšanai. Īstermiņā prioritāte ir pasākumi, kas novērš jaunu traģēdiju atkārtosanos. Valstu un valdību vadītāji vienojās stiprināt FRONTEX Aģentūras klātbūtni Vidusjūrā, trīskāršojot tās resursus. Priekšlikumu budžeta grozījumiem jau esam sākuši izskatīt un ES finanšu ministri to plāno apstiprināt 19. jūnijā.

ES Padomē īpaša uzmanība tiek veltīta darbībām, lai apkarotu cilvēku tirdzniecību. ES ārlietu un aizsardzības ministri 18. maijā vienojās par ES Kopējās drošības un aizsardzības politikas operācijas izveidi ar mērķi sagraut cilvēku tirgotāju un kontrabandistu noziedzīgos tīklus Vidusjūras reģionā. Vienlaikus, ir nostiprināta apņemšanās novērst nelegālo migrācijas plūsmu pamatcēloņus.

Papildus, Komisija maijā nāca klajā ar priekšlikumiem par Eiropas darba kārtību migrācijai. Mēs vēlamies panākt virzību tādu pasākumu un iniciatīvu īstenošanā, kuru mērķis ir optimizēt legālās migrācijas priekšrocības un piedāvāt aizsardzību tiem, kuriem tā ir nepieciešama, vienlaikus risinot nelegālās migrācijas problēmu un efektīvi pārvaldot ES ārējās robežas.

Jūnijā ES Tieslietu un iekšlietu ministru padomē, kā arī jūnija Eiropadomē ziņosim

par paveikto.

Sestkārt, Austrumu partnerība

21.-22.maijā Rīgā notika Austrumu partnerības samits, kas neapšaubāmi bija nozīmīgākais un lielākais pasākums mūsu prezidentūras laikā. Samits sniedza iespēju vēlreiz apstiprināt ES apņemšanos veidot tālākas attiecības ar Austrumu Partnerības valstīm.

Neraugoties uz sarežģīto politisko kontekstu, Rīgas samits ir bijis veiksmīgs. Mēs esam panākuši kompromisu par ambiciozu samita deklarāciju, paužot skaidru vēstījumu, ka Austrumu partnerība ir ilgtermiņa politika un turpina attīstīties. Atkārtoti apliecinājām, ka ES atbalsts partneriem turpinās.

ES ir turpinājusi sniegt savu atbalstu Ukrainai. Šī pusgada laikā esam demonstrējuši, ka ir ES ir spējīga saglabāt vienotu, konsekventu un adekvātu politiku, neskatoties uz Krievijas centieniem ietekmēt atsevišķas dalībvalstis. ES ir jāturpina īstenot vienotu politiku, un jāapliecina gatavība pastiprināt ierobežojošos pasākumus turpmākas eskalācijas austrumu Ukrainā gadījumā.

Septītkārt, ārējās drošības jautājumi

Kopš gada sākuma Prezidentūra Padomē un citos formātos ir veicinājusi diskusijas par ārējās drošības jautājumiem, gatavojoties 25.-26.jūnija Eiropadomei. Eiropadomē valstu un valdību vadītāji pievērsīsies ES Kopējai drošības un aizsardzības politikai, lai novērtētu paveikto kopš 2013.gada un sniegtu norādes turpmākam darbam ārējās drošības jomā.

Ņemot vērā aktuālos notikumus – Krievijas agresiju Ukrainā un radikālā islāma teroristisko grupējumu draudus Eiropas dienvidos – ES ir jāatjauno savs redzējums par drošības situāciju un jāstiprina stratēģiskās komunikācijas, agrīnās brīdināšanas, kiberaizsardzības un citas spējas, lai veicinātu lielāku noturību pret valstu un nevalstisko grupējumu īstenotajiem hibrīdajiem draudiem.

Gan janvāra Ārlietu padomes, gan marta Eiropadomes secinājumi paredz konkrētus soļus ES stratēģiskās komunikācijas stiprināšanā. Lai dotu pretsparu Krievijas īstenotajām dezinformācijas kampaņām ES Augstā pārstāve, sadarbojoties ar dalībvalstīm un ES iestādēm, līdz jūnija Eiropadomei sagatavos rīcības plānu par stratēģisko komunikāciju.

Savukārt jūnija Eiropadome lems par Eiropas drošības stratēģijas pārskata uzsākšanu. Atjaunotajai Eiropas drošības stratēģijai ir jāveicina gan iekšējā, gan ārējā Eiropas drošība, jāakcentē stabilitāte austrumu un dienvidu kaimiņu reģionos, jāstiprina ES globālā loma.

Godātie deputāti!

Latvijas prezidentūra ir mērķtiecīgi strādājusi, lai sasniegtu konkrētus rezultātus, stiprinātu Eiropas Savienības atgūšanos un veicinātu virzību uz priekšu.

Mēs esam stingri apņēmušies cītīgi strādāt līdz Latvijas prezidentūras beigām.

Mēs nepabeigsim darbu pie visiem priekšlikumiem un iniciatīvām, taču es ceru, ka mūsu pragmatisms palīdzēs likt stabilus pamatus jautājumu veiksmīgai virzīšanai nākamajā prezidentūru laikā.

Tikai strādājot kopā – institūcijām un dalībvalstīm – Eiropas Savienība būs veiksmīga.